C/2024/6865

28.11.2024 г.

Становище на Европейския икономически и социален комитет

Пакет за свързаност относно цифровите мрежи и инфраструктура

(становище по собствена инициатива)

(C/2024/6865)

Докладчик: **Isabel CAÑO AGUILAR**

Съдокладчик: **Maurizio MENSI**

Съветници	Sergio SANTILLÁN (за докладчика) Federico MARINI BALESTRA (за съдокладчика)
Решение на пленарната асамблея	15.2.2024 г.
Правно основание	член 52, параграф 2 от Правилника за дейността
Компетентна секция	„Транспорт, енергетика, инфраструктури, информационно общество“
Приемане от секцията	18.7.2024 г.
Приемане на пленарна сесия	18.9.2024 г.
Пленарна сесия №	590
Резултат от гласуването („за“/„против“/„въздържал се“)	169/0/0

1. Заключения и препоръки

1.1. ЕИСК подчертава значението на цифровата икономика за икономиката на ЕС и ползите от взаимосвързаността за дома, обществения транспорт, здравеопазването и личните отношения.

1.2. ЕС прие нови разпоредби относно цифровата икономика и адаптира промишлената си политика. Въпреки това са необходими нови решения, за да се насърчи този ключов за социалния и икономическия напредък сектор. С Бялата книга „Как да се овладеят нуждите на Европа от цифрова инфраструктура?“ постигането на тази цел следва да стане реалност. В новите технологични и пазарни условия е от съществено значение да се осигурят еднакви условия на конкуренция между всички участници в цифровата екосистема и да се гарантира еднаква защита за потребителите независимо от доставчика.

1.3. Пред ЕС стоят множество предизвикателства:

— в областта на технологиите;

— по отношение на инвестициите, тъй като са необходими значителни и координирани инвестиции в размер на над 200 милиарда евро от публичния и частния сектор;

— постигането на по-интегриран единен пазар в областта на далекосъобщенията;

— необходимостта от преодоляване на фрагментирания подход към управлението на радиочестотния спектър;

— създаването на регулаторна рамка, с която да се гарантират равни условия за цифровите оператори;

— преодоляването на прекомерната зависимост от големи доставчици от трети държави;

— необходимостта от увеличаване на промишления капацитет по цялата верига за създаване на стойност в областта на далекосъобщенията;

— устойчивостта;

— сигурността и издръжливостта на съобщителните мрежи, в това число на подводните кабели.

1.4. Фрагментарността произтича не само от наличието на различни изпълнителни органи, но и от различията в транспонирането на директивите в отделните държави членки, поради което ЕИСК предлага:

— да се даде приоритет на законодателство чрез регламенти, когато това е възможно;

— да се прилага принципът на единния орган, предвиден в европейските стандарти;

— да се ускори процесът на сертифициране, който понастоящем може да отнеме 12 до дори 24 месеца;

— да се прилага принципът на държавата на произход вместо националните общи разрешителни режими;

— да се публикуват подходящи насоки относно квалифицирането и регламентите, приложими съгласно Европейския кодекс за електронни съобщения;

— да се определи реалистичен краен срок за извеждането от употреба на медните мрежи;

— да се ускори разгръщането на мрежите от следващо поколение;

— да се хармонизират разпоредбите, приложими за номерационните ресурси.

1.5. ЕИСК препоръчва създаването на силни оператори в пазарната икономика, които насърчават заетостта и социалния диалог в съответствие с европейските ценности.

1.6. Следващи стъпки. Предложения на ЕИСК

— Свързаност. Подобряване хармонизацията на радиочестотния спектър в Европа

— Насърчаване на инвестициите с рисков капитал

— Инвестиране в инфраструктура, която може да поддържа по-широко използване на ИИ

— Обезпечаване на сигурността на критичната инфраструктура на Европа: киберсигурност за регулираните субекти

2. **Въведение**

2.1. Цифровите технологии имат всеобхватно въздействие върху конкурентоспособността на икономиката на ЕС, като допринасят за повишаване на ефективността и иновациите.

2.2. Благодарение на взаимосвързаността хората могат да се възползват от редица предимства, като например:

— по-безопасни и по-енергийно ефективни работни места;

— по-евтин и по-чист обществен транспорт;

— възможността за по-ефективни здравни системи, банкови системи, системи за социална сигурност и данъчни системи, както и възможността за по-широко използване на изкуствен интелект.

2.3. За да запази своите водещи позиции в промишлеността, ЕС трябва да поеме водеща роля в ключовите „вертикални сектори“ на цифровите технологии — от изкуствения интелект до квантовите изчислителни технологии, микроелектрониката и виртуалната реалност, както и да разгърне цифровите инфраструктури — от киберсигурността и 5G технологиите до изчисленията и данните „в облак“.

2.4. В рамките на изтичащия законодателен цикъл бяха въведени нови регламенти, като Акта за цифровите услуги, Акта за цифровите пазари, Законодателния акт за изкуствения интелект, Акта за данните и Акта за управление на данните. В допълнение към законотворчеството ЕС актуализира през 2021 г. и промишлената си политика, поставяйки си за цел да организира цифровия и екологичния стълб чрез различни инициативи, и по-специално чрез важните проекти от общоевропейски интерес (ВПОИ). Към настоящия момент тези проекти не са постигнали очакваното въздействие.

2.5. Целите на политическата програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г. включват:

— свързаност: гигабитова свързаност за всички;

— най-съвременни полупроводници: удвояване на дела на ЕС в производството в световен мащаб;

— данни — периферни и в облак: 10 000 неутрални по отношение на климата периферни възли с висока степен на сигурност;

— информационни технологии: първият компютър с квантово ускоряване.

3. **Предизвикателства пред ЕС**

3.1. Европейската комисия и участниците в цифровата икономика са на едно мнение относно многобройните предизвикателства, които ЕС трябва да преодолее:

3.1.1. Технологични предизвикателства: бързото развитие на комуникационните и изчислителните технологии поражда нови модели на стопанска дейност и мрежови приложения. За тях е необходимо непрекъснато експоненциално нарастване в процесите на обработка, съхранение и предаване на данни, както и на технологичния капацитет.

3.1.2. Инвестиционни нужди: за разгръщане на цифровите мрежи с голям капацитет, с помощта на които да постигнем целите, определени в политическата програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г., Европа се нуждае от значителни, координирани инвестиции в размер на над 200 милиарда евро от частния и публичния сектор. Освен това за успешното преобразуване на водещите телекомуникационни оператори в доставчици на мрежови услуги и услуги в облак е необходим значителен допълнителен инвестиционен капацитет. Необходима е благоразумна инвестиционна стратегия, която отчита местоположението и гъстотата на населението. Също така следва да обърнем внимание на необходимостта от поддръжка и модернизация на инфраструктурата. Експлоатационният срок на подводните кабели е 25 години, но все още не е въведена стратегия за проактивно управление на жизнения цикъл.

3.1.3. Регулаторната рамка на ЕС играе ключова роля за насърчаване на либерализацията и инвестициите през последните 25 години. Във връзка с това ЕС и държавите членки следва да подобрят способността си да подкрепят хоризонтално сътрудничество и научните изследвания в областта на технологичното развитие и да ускорят процедурите както чрез по-гъвкаво регулиране, така и чрез по-рационализирани процедури.

3.1.4. В сравнение с останалите участници евтините и иновативни мобилни и оптични услуги са широко разпространени в ЕС. Съществуващата регулаторна рамка, основана на инвестиционната градация, и клаузата за прекратяване на действието на нормативната уредба, трябва да бъде запазена и допълнена, ако това е необходимо, за да се отчетат новите услуги и участници. Предвид развитието на услугите M2M трябва се преодолеят евентуалните различия в националните номерационни планове и разрешителни режими, като за тези по своята същност транснационални услуги могат да бъдат създадени ad hoc общоевропейски режими. От решаващо значение е политическите и регулаторните сценарии, предложени от Комисията в Бялата книга, да бъдат бързо приложени чрез конкретни действия, насочени към подкрепа на инвестициите, необходими за постигане на целите на цифровото десетилетие на ЕС и за да се върви в крак с другите основни световни икономики, като се гарантира, че няма да има изоставане за европейските потребители по отношение на наличността и качеството на услугите.

3.1.5. Фрагментиран подход към управлението на радиочестотния спектър: предишните опити за установяване на по-добра координация на равнище ЕС във връзка с управлението на радиочестотния спектър не бяха напълно успешни, а успоредно с това се наблюдаваха несъответствия и забавяния в графика за разпределение на радиочестотния спектър и в разгръщането на мрежовата инфраструктура в държавите членки. Във връзка с това ЕИСК приветства предложението на Комисията за по-добро хармонизиране на освобождаването и лицензирането на радиочестотния спектър за мобилни услуги.

3.1.6. Липса на еднакви условия на конкуренция: понастоящем в новите технологични и пазарни условия е от съществено значение да се осигурят еднакви условия на конкуренция между всички участници в цифровата екосистема и да се гарантира еднаква защита за потребителите независимо от доставчика. В съществуващата регулаторна рамка на ЕС за електронните съобщителни мрежи и услуги не е отразено сближаването между доставчиците на услуги в облак и на далекосъобщителни услуги и в регулаторно отношение не са гарантирани равностойни права и задължения за всички участници и крайни потребители на цифрови мрежи, както публични, така и частни. В Бялата книга правилно се описва екосистема, в която границите между ролите на различните участници стават все по-неясни и се характеризират с множество различни взаимоотношения. Поради това вече няма основания за асиметрично регулаторно третиране на „традиционните“ доставчици на електронни съобщителни услуги, от една страна, и доставчиците на услуги в облак/цифрови услуги, от друга страна. Това е още по-вярно в контекста на голяма концентрация на цифровите пазари и услуги, като малък брой големи платформи за автоматизация на комуникациите (VLOP/пазачи на информационния вход) имат значителна и утвърдена пазарна мощ и доставят задължително съдържание/приложения на крайните ползватели.

ЕИСК оценява факта, че в Бялата книга Комисията заявява, че „стабилната основа на всяка бъдеща регулация трябва да бъде „Европейската декларация за цифровите права и принципите за Цифровото десетилетие“, като по този начин потвърждава ангажимента си „всички участници на пазара, възползващи се от цифровата трансформация, да поемат своите социални отговорности и да допринасят справедливо и пропорционално за разходите за обществени блага, услуги и инфраструктури в полза на всички европейци“.

3.1.7. Центровете за облачни услуги на големите участници често са свързани с мрежи, които при действащата понастоящем нормативна уредба може и да не са били категоризирани като публични или частни и поради това са засегнати от регулаторна несигурност.

3.1.8. Необходимост от по-голям капацитет за иновации и повишен промишлен капацитет по цялата верига за създаване на стойност в областта на далекосъобщенията: за да гарантира икономическата сигурност на своите мрежови инфраструктури, ЕС може да създаде условия за изграждане на среда за сътрудничество и мултидисциплинарност и да улесни достъпа до финансиране за участниците от ЕС, като насърчава по-тясното сътрудничество между частните и публичните инвестиционни стратегии.

3.1.9. Устойчивост: секторът на информационните и комуникационните технологии, е отговорен за около 7—9 % от потреблението на електроенергия в световен мащаб, за около 3 % от световните емисии на парникови газове и за все по-големите количества отпадъци от електрическо и електронно оборудване. Използвани правилно, цифровите технологии могат да носят повече ползи, отколкото вреди от отделените емисии, и да спомогнат за намаляване на емисиите в световен мащаб, но това предполага необходимост от допълнителни инвестиции от страна на операторите.

3.1.10. Сигурност: в една геополитическа среда, все по-често белязана от напрежение и конфликти, за киберсигурността, сигурността и издръжливостта на критичната инфраструктура следва да се залага на надеждни доставчици, на разработването на стандарти за сигурност при свързаността „от край до край“, както и на по-висока степен на издръжливост и интеграция на всички нива: наземни, неземни мрежи, мрежи за достъп и опорни мрежи, включително подводни кабелни инфраструктури.

4. **Необходимост от цифров единен пазар**

4.1. ЕИСК не счита, че са необходими резки промени в регулаторната рамка за далекосъобщенията. Действащият понастоящем модел е все още удобен за отваряне на пазарите и за избягване на пазарна концентрация, която обикновено е в ущърб на клиентите по отношение на ценообразуването и иновациите.

4.2. Наред с насърчаването на конкуренцията в сектора на свръхвисокоскоростния достъп до интернет, в регулаторната рамка следва да се обърне внимание и на нови въпроси като регулаторното третиране на услугите M2M/интернет на нещата, които са транснационални.

4.3. В някои случаи може да се наложи осигуряване на достъп до/взаимосвързаност с магистралните конектори, свързващи центровете за данни, за да се намалят разходите за създаване на нови центрове за данни в облак, които могат да се окажат поредното „препятствие“. Евентуалното регламентиране на такива мрежи следва да се извършва по „традиционната“ тристепенна процедура, която позволява на националните регулаторни органи, под надзора на Европейската комисия, да определят изискванията за новите пазари.

5. **За да се конкурира на световните пазари по отношение на цифровия и технологичния суверенитет, ЕС се нуждае от висококачествени работни места**

5.1. От 2015 г. насам се наблюдава основна промяна във видовете работни места в телекомуникационния сектор. Преходът по отношение на видовете работни места следва да се извършва в сътрудничество с местните заинтересовани страни, като се гарантират възможности за преквалификация и достатъчно персонал за подобряване на бъдещето на сектора на цифровата мрежова инфраструктура.

5.2. Принципът „една и съща услуга, едно и също правило“ би могъл да се използва за създаване на нова рамка за всички участници в областта на цифровите технологии, рационализиране на правилата, разширяване на обхвата на настоящата рамка и прилагане на едни и същи правила за аналогични услуги, като по този начин се гарантират равни права и задължения за всички участници и крайни потребители на цифрови мрежи.

5.3. ЕИСК насърчава да се даде възможност на операторите, които инвестират в нови мрежи, да се възползват от договор за наем като част от регламента, който ги задължава да споделят своите мрежи с други оператори. Важно е да се гарантира справедливо разпределение на разходите между операторите.

5.4. ЕИСК препоръчва създаването на силни оператори в пазарната икономика, които насърчават заетостта и социалния диалог в съответствие с европейските ценности.

6. **Хармонизиране на правилата, реформа на управлението, опростяване на изискванията за отчитане**

6.1. Фрагментарността е породена не само от наличието на различни правоприлагащи органи, но и от различията в начина, по който държавите членки транспонират директивите. Различия в критериите има дори в рамките на една държава членка, когато правомощията са поделени между няколко регионални органа. Това създава регулаторен лабиринт, поради което се налага наемането на правни експерти и се забавя процесът по вземане на решения.

6.2. Във връзка с това е необходимо да се направи следното:

6.2.1. Да се даде приоритет на законодателството чрез регламенти, доколкото е възможно.

6.2.2. Да се въведе принципът на единния орган, предвиден в европейските разпоредби.

6.2.3. Да се ускори процесът на сертифициране, който понастоящем може да отнеме 12 до дори 24 месеца. Да се хармонизират, когато е възможно, свързаните с разпределението на радиочестотния спектър правила и разходи. В някои държави членки честотите са разпределени при много високи разходи за операторите, което може да доведе до забавяне на инвестициите в нови мрежи.

6.2.4. Да се прилага принципът на държавата на произход вместо националните общи разрешителни режими по отношение на специфичните, повече виртуални и обикновено транснационални услуги (например от машина до машина (M2M) и интернет на нещата (IoT).

6.2.5. Да се издадат насоки относно квалифицирането и регламентирането съгласно ЕКЕС за частните услуги/мрежи за електронни съобщения и на услугите за електронни съобщения, които не са свързани с номер, но въпреки това използват такъв за идентифициране на крайния потребител.

6.2.6. Да се определи реалистичен краен срок за изключване на медните мрежи, като се вземе предвид и фактът, че отделните държави членки имат различни особености с оглед на географското разположение, населеността и дължината на абонатните линии, вследствие на което в някои райони вероятно ще е целесъобразно да се разреши използването на хибридни технологии (влакно до локален мрежов възел (FTTC), векториране и др.) за по-продължителен период.

6.2.7. За да се ускори разгръщането на мрежите от следващо поколение, да се въведе набор от хоризонтални (симетрични) задължения за всички заинтересовани страни, притежаващи граждански инфраструктури, които могат да се използват за полагане на кабели и поставяне на антени.

6.2.8. Да се хармонизират регламентите, приложими към номерационните ресурси, които вследствие на цифровизацията и виртуализацията на услугите и мрежите все повече се използват трансгранично от бизнес ползвателите.

7. **Следващи стъпки**

7.1. Свързаност. По-голяма хармонизация на радиочестотния спектър в Европа:

— Държавите членки и Комисията следва да подобрят координацията на обвързващите решения на европейско равнище, за да се увеличи въздействието на частните инвестиции.

— Уеднаквено въвеждане на амбициозния Законодателен акт за гигабитовата инфраструктура в целия ЕС с улеснен достъп до публична инфраструктура и единно звено за контакт във всяка държава членка.

— Издаване на недвусмислени насоки относно съответствието на специализираните услуги съгласно Регламента относно отворения интернет.

7.2. Освобождаване на инвестициите с рисков капитал:

7.2.1. Ускорено създаване на инвестиционни механизми на късен етап; преход към единен набор от правила на ЕС за всички национални капиталови пазари, подкрепен от по-тясно сътрудничество между местните органи и органите на ЕС.

7.3. Увеличаване на научните изследвания в областта на интелигентните мрежи и намаляване на латентността:

7.3.1. Медицинските изделия и дистанционната диагностика са много уязвими на латентността в цифровите мрежи. Способността за подобряване на диагностиката на здравеопазването в отдалечените райони и възможностите за подпомагане на ИИ в тази област зависят в голяма степен от бързата и надеждна цифрова мрежова инфраструктура.

7.3.2. Интелигентните мрежи могат да намалят емисиите и да създадат по-енергийно ефективни работни места и домове и да осигурят динамичен начин за гарантиране на по-ефективен обществен транспорт.

7.3.3. Спазване на одобрения от Комисията принцип на еднократното отчитане и представяне на отчет пред един оправомощен орган.

7.4. Икономика, основана на данни:

— Разясняване на факта, че съгласно Акта за данните дружествата подлежат на контрол от единен водещ компетентен орган.

— Признаване на предимството на Акта за данните като рамка, уреждаща обмена на данни от предприятията към правителството за целите на официалната статистика в ЕС.

— В областта на здравеопазването — гарантиране на хармонизирана рамка за здравните данни, защитата на данните и неприкосновеността на личния живот, включително привеждане в съответствие и съгласуваност между Общия регламент относно защитата на данните и бъдещото европейско пространство на здравни данни.

7.5. Обезпечаване на сигурността на критичната инфраструктура на Европа: киберсигурност за регулираните субекти:

— Издаване на насоки за изясняване на взаимодействието между Директивата на ЕС относно киберсигурността (МИС 2) и Законодателния акт за киберустойчивост във връзка с услугите за обработка на данни от разстояние.

— Спазване на одобрения от Комисията принцип на еднократното отчитане и представяне на отчет пред един оправомощен орган.

— Консолидиране на субектите в областта на киберсигурността с цел повишаване на оперативната ефективност и по-ефективна подкрепа за устойчивостта на критичната инфраструктура, като например енергийните мрежи.

— Договаряне на ясен график за разработването и одобряването на схеми на ЕС за сертифициране и гарантиране на структурирането на тези схеми изключително въз основа на технически гаранции за киберсигурността.

7.6. Хармонизиране на протоколите за софтуерна комуникация.

7.7. Определяне на някои основни изисквания за целия комуникационен софтуер, например всяко предаване на данни следва да бъде криптирано.

7.8. Възлагане на обществени поръчки за цифрови услуги:

7.8.1. Преобразуване на Директивата за обществените поръчки в регламент и утвърждаване на хармонизирани критерии за възлагане на обществени поръчки, според които киберсигурността и устойчивостта да се оценяват така, както и разходите. В краткосрочен план — издаване на насоки съгласно директивата за закупуване на софтуер.

Брюксел, 18 септември 2024 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Oliver RÖPKE